

Tinning (VS):

Der foreligger nok flere misforståelser omkring den sociale pensionsfond. Jeg er fuldstændig klar over, at der ikke sker flere indbetalinger til den sociale pensionsfond, men den særskat, som man har haft siden 1970, eksisterer jo endnu. Den blev oven i købet udvidet en lille smule i forbindelse med stoppet for indbetalinger til den sociale pensionsfond. Det er altså sådan, at alle skatteydere stadig væk betaler omkring 2½ pct. af det beløb, hvoraf man beregner indkomstskat til staten. Det var et beløb, som før gik til den sociale pensionsfond. Det gør det ikke mere. Nu går det bare ind i statskassen. Man sagde dengang i forbindelse med den sociale pensionsfond, at de penge selvfølgelig stadig væk skulle bruges til forbedring af pensionisternes vilkår og sådan noget. Det, jeg spurgte om, var: hvad er de penge blevet brugt til, hvordan vil de blive brugt?

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg var glad for at høre ministerens svar, og jeg glæder mig til inden så længe at få det skriftligt også. Når spørgsmålet er stillet fra min side, er det, fordi jeg konkret ligger inde med på tryk, at mennesker ude i samfundet har fået at vide, at man aldeles ikke kan søge invalidepension af nogen art, når man ikke har erhvervsarbejde, for invalidepensionen skal være en erstatning for manglende arbejdsindtægt, og når man ikke har haft nogen arbejdsindtægt, så er der ikke noget at erstatte. Derfor kunne man aldrig få noget. Jeg glæder mig til at have svaret på tryk.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Inden vi går til den næste sag på dagsordenen, skal jeg sige, at det er min agt at holde middagspause fra omkring kl. 11.45 – ligesom det passer med ordførernes indlæg – og indtil kl. 13.00.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om børnefamilieøkonomi.

[Af Waldorff (VS) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 2. Fremsat 19/1 82).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 4 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om daginstitutioner.

[Af Waldorff (VS) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 6. Fremsat 19/1 82).

Anden næstformand (Ebba Strange):

Taletiden for ordførerne er 10 minutter i første omgang og 5 minutter i anden omgang.

Forslagene sættes til forhandling.

Forhandling**Socialministeren (Bent Hansen):**

Som et led i en samlet børnepolitik opfordrer VS i to forslag til folketingsbeslutning regeringen til i løbet af en årrække at tage skridt til, at der sker en forbedring af børnetilskudsordningen således, at tilskuddene kommer til at dække de faktiske udgifter ved børnenes forsyrgelse, at der sker forskellige ændringer på daginstitutionsområdet, herunder at daginstitutionsoophold bliver gratis for alle forældre, og at benyttelsen af de kollektive trafikmidler bliver gratis for alle børn.

Jeg kan først erklære mig enig i, at børnefamilier undertiden har vanskeligheder af økonomisk art, og at der derfor er et reelt problem, som vi må se på. Dette var da også

[Socialministeren]

begrundelsen for børnekommissionens ned-sættelse for 6 år siden og den debat, der fandt sted her i tinget i oktober 1981. Debatten om børn og børnefamilier er naturligvis ikke afsluttet hermed. I socialministeriet arbejder vi til stadighed med de problemer, der kan være for børnefamilierne.

Når dette er sagt, må jeg tilføje, at jeg ikke er så sikker på, at problemerne skal løses netop sådan, som VS foreslår. Hensigterne bag forslagene finder jeg gode – men helt urealistiske for så vidt angår de finansielle konsekvenser. Da de enkelte forslag er så forskelligartede, vil jeg godt kommentere de enkelte punkter hvert for sig.

Efter VS' opfattelse skal børnetilskuddene som nævnt forhøjes, så de kommer til at dække de faktiske merudgifter ved at have børn. Der tænkes her på merudgifter til husleje, tøj og mad. Forslagsstillerne har ret i, at børnetilskud i dag, som ordet siger, alene er et tilskud til barnets forsørgelse. Det er ikke og har aldrig været meningen, at børnetilskuddet skal dække alle udgifter til børns forsørgelse. Tilskuddet er en hjælp til forældrene til opfyldelse af deres forsørgelsespligt.

Børnetilskudsordningen i dens nuværende form sigter navnlig mod at hjælpe familier med særligt behov for støtte, det vil sige familier med mindre indtægter, og børn af enlige forsørgere og af pensionister. Børnetilskud ydes således som en indtægtsafhængig sikringsydelse.

Familier, der i 1982 har en socialindkomst på op til 156.000 kr. årligt, får fuldt børnetilskud. F.eks. kan jeg nævne, at almindeligt børnetilskud bortfalder ved en socialindkomst på 190.000 kr., når der er ét barn. Er der to børn, skal man op på en socialindkomst på 225.000 kr. årligt, før tilskuddet falder bort. Man skal således allerede i dag op på ganske pæne indtægter, før tilskuddet falder helt bort. Hertil kommer det særlige børnetilskud, som ydes uafhængigt af indkomsten som kompensation for tab af forsørger, eller hvis forsørgeren er pensionist.

Hvis børnetilskuddet i visse tilfælde ikke er tilstrækkeligt til at sikre en forsvarlig forsørgelse af børnene, må der ydes supplerende hjælp til den enkelte familie efter andre regler. Der vil i disse tilfælde ofte være grundlag for at hjælpe familien efter en konkret vurdering efter bilstandslovens regler.

Den omfordeling af de økonomiske midler til fordel for børnefamilierne, som VS nu foreslår, har børnekommissionen også været inde på. Kommissionen har dog afvist muligheden af grunde, som jeg kan tilslutte mig. Børnekommissionens flertal mente således, at anvendelsen af kontante ydelser til frit forbrug på længere sigt skal omlægges. De skal i første række komme børnefamilier med særligt behov for økonomisk støtte til gode, dvs. lavindkomstfamilier, enlige forsørgere og modtagere af det særlige børnetilskud. Det understreges i betænkningen, at en sådan politik skal ses i sammenhæng med kommissionens øvrige overvejelser, bl.a. om mere målrettede ydelser, der sikres anvendt i overensstemmelse med barnets behov.

Som nævnt er jeg principielt enig i børnekommissionens overvejelser på dette punkt, men mener dog ikke, at problemerne er tilstrækkeligt afklaret til, at vi her og nu skal ændre den gældende børnetilskudsordning fundamentalt. Forslagsstillerne oplyser ikke, om man tænker sig, der fortsat skal ske en indtægtsregulering af børnetilskuddene, og hvordan dette i givet fald skal ske. Det er vel heller ikke ud fra VS' synspunkt rimeligt, at der skal overføres kontantydelse til familier, der er relativt godt stillet, fra andre grupper med lavere indtægter.

Som jeg allerede har nævnt, er der flere grunde til, at regeringen ikke kan støtte VS' forslag. I denne forbindelse finder jeg det væsentligt at komme lidt nærmere ind på forslagets finansielle konsekvenser. De økonomiske konsekvenser af forslaget belyses ikke nærmere, men ifølge VS' egne oplysninger vil et børnetilskud ligge i størrelsesordenen 10.000–12.000 kr. årligt. Sammenlignet med børnetilskuddets nuværende størrelse indebærer forslaget en meget betydelig udgiftsforøgelse, som jeg i den nuværende økonomiske situation ikke mener der er grundlag for at gå ind for. Der er ganske enkelt ikke råd til nu at gennemføre store, generelle udgiftsforøgelser, heller ikke til børnefamilierne.

VS opfordrer endvidere til, at daginstitutionsoophold på samme måde som skolegang gøres vederlagsfrit, det vil sige, at daginstitutionsoophold skal finansieres over skatterne. Baggrunden for forslaget er et ønske om, at dagforanstaltningernes og folkeskolens pædagogiske funktioner ligestilles, og at der

[Socialministeren]

tilsvarende sker en ligestilling af samfundets forpligtelser over for børn under og over skolealderen. Forslagsstillernes opfattelse er helt på linje med flertallets opfattelse i børnekommissionen, således som det også er kommet til udtryk i børnekommissionens betænkning.

Forslaget er også på linje med regeringens børnepolitik, idet det er vores endelige mål, at daginstitutionsoophold på samme måde som skolegang skal gøres gratis. Jeg skal dog lige indskyde, at sammenligningen med børn over skolealderen ikke helt holder stik. Disse er som bekendt omfattet af en undervisningspligt, mens der ikke findes en tilsvarende pligt for børn under skolealderen til at deltage i dagforanstaltninger.

Under de nuværende økonomiske forhold er det imidlertid ikke muligt at gøre daginstitutionsoophold gratis. Til belysning af problemets omfang kan jeg oplyse, at statens udgifter til daginstitutioner og formidlet dagpleje på finanslovsforslaget for 1982 udgør ca. 2,6 mia kr. Kommunerne har en tilsvarende udgift, og forældrebetalingens andelen er for 1982 anslået til ca. 1,5 mia kr. Det er således en udgift af en størrelsesorden på ca. 1,5 mia kr., der er tale om, hvis daginstitutionsoophold skal være gratis.

Hertil kommer, at såfremt daginstitutionspladser bliver gratis, vil efterspørgslen efter pladser utvivlsomt stige, og dette vil medføre, at det offentlige udgifter vil blive yderligere forøget.

Forslagsstillerne anfører endvidere i bemærkningerne til forslaget, at alle børn skal have adgang til en institutionsplads. Det er også regeringens mål, og jeg kan i tråd med, hvad også børnekommissionen har sagt, udtale, at jeg på kortere sigt prioriterer hensynet til kapaciteten over afskaffelsen af forældrebetalingen. Den kraftige udbygning på daginstitutionsområdet gennem de senere år har jo bevirket, at vi har bevæget os ganske langt i den rigtige retning.

Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, erkender forslagsstillerne selv, at det ikke er realistisk at indføre gratis daginstitutioner her og nu, hvorfor de som en overgangsregel foreslår, at de nuværende fripladsgrænser hæves, og at der indføres en gunstigere søskendemoderationsordning. Hertil kan jeg sige, at jeg gerne så, at man forbedrede lavindkomstfamiliernes forhold. I

socialministeriet er vi da også gået i gang med en undersøgelse af, hvor store udgifter vil være ved en vis ændring af fripladsgrænserne, men det er i dag for tidligt at gå nærmere ind på dette spørgsmål. Jeg kan kun forsikre, at vi arbejder med denne tanke i ministeriet.

Hvad angår personalenormeringen i daginstitutioner, ønsker forslagsstillerne, at normeringen skal svare til 1 voksen person pr. 4 børn i vuggestuer og 1 voksen person pr. 8 børn i børnehaver, og at denne normering skal gælde i hele åbningstiden. Forslagsstillerne vil hermed sikre en ensartet personalenormering over hele landet med udgangspunkt i barnets behov. Med en bedre normering vil forslagsstillerne samtidig sikre bedre personaleforhold. Jeg kan kun være enig i forslagsstillernes gode hensigter, men må straks tilføje, at det ifølge bistandsloven er den enkelte kommunalbestyrelse, der fastsætter normeringen i daginstitutionerne i forbindelse med fastlæggelsen af institutionernes budget. Det er et led i den decentralisering af ansvaret for institutionerne, som blev gennemført med bistandsloven.

I forbindelse med fastlæggelse af personalenormeringerne gør der sig også adskillige forhold gældende, som taler imod en ensartet personalenormering i alle institutioner. Det drejer sig først og fremmest om forskelle i børnenes behov for pasning og støtte, og som andre faktorer kan jeg nævne institutionernes bygningsmæssige indretning, som må have indflydelse på personalenormeringen. Afgørende herfor er f.eks., om en institution har til huse i en bygning i én eller flere etager, eller om en daginstitution har en udendørs legeplads eller ej.

Jeg må således af både formelle og reelle grunde tage afstand fra indførelse af en ensartet personalenormering i daginstitutionerne.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at det af ressource-tællingen pr. 1. januar 1981 fremgår, at personalenormeringen i vuggestuer omregnet til fuldtidsansatte gennemsnitligt ligger på 4-5 børn pr. fuldtidsansat og i børnehaver gennemsnitligt ligger på 7-9 børn pr. fuldtidsansat. Ifølge samme ressource-tælling har knap halvdelen af personalet, som beskæftiger sig med børn, en pædagogisk uddannelse. Ifølge de oplysninger, som jeg således har, ligger virkeligheden gennemsnitligt meget tæt ved

[Socialministeren]

det foreslåede, men der er individuelle forskelle, og det synes jeg at der fortsat bør være.

Med hensyn til personalets og forældrenes indflydelse foreslår VS, at personale og forældre skal sikres indflydelse på driften af daginstitutionerne såvel organisatorisk og økonomisk som pædagogisk. Baggrunden herfor er det fælles ansvar for barnets opdragelse. Personalets indflydelse er i de gældende regler sikret ved nedsættelse af et medarbejderråd, som består af institutionens ledere og øvrige medarbejdere med fast tilknytning til institutionen. Personalet i den enkelte institution er med til at udforme den målsætning, der skal danne rammen omkring det pædagogiske arbejde i institutionen, og som skal give mulighed for at imødekomme børnenes behov. Personalet har således i praksis en høj grad af selvstændig kompetence for så vidt angår det pædagogiske arbejde, og personalet har ligeledes inden for de fastlagte budgetmæssige rammer normalt indflydelse på anvendelsen af den del af budgetterne, der har sammenhæng med det pædagogiske arbejde i institutionen. Organisatorisk er denne medindflydelse yderligere sikret ved nedsættelse af samarbejdsudvalg. Der er således allerede i de eksisterende regler sikret personalet en væsentlig indflydelse på forholdene i institutionerne.

Til forslaget om at øge forældreindflydelsen i daginstitutionerne må jeg først bemærke, at de gældende, specificerede regler herom er udarbejdet af socialstyrelsen på baggrund af drøftelser i en arbejdsgruppe om forældresamarbejde. Arbejdsgruppen bestod af repræsentanter for bl.a. Kommunernes Landsforening, institutionernes personale og forældrene. Reglerne, der er fra 1980, er udtryk for det nærmeste, man kunne komme til en fællesnævner for synspunkterne hos de interesserede parter, og det er efter min opfattelse ikke rimeligt allerede nu at søge disse generelt fastsatte regler ændret. Jeg er imidlertid enig i børnekommissionens forslag om det ønskelige i et udvidet forældresamarbejde på dagforanstaltningsområdet, men det bør være den enkelte kommune, der på baggrund af de lokale forhold tilrettelægger den nærmere udformning heraf.

Forslagsstillerne ønsker endvidere at sikre, at der hurtigst muligt og i hvert fald inden 1985 bliver oprettet daginstitutionspladser til

alle, der har behov for det. Om dette forslag kan jeg henvise til, hvad jeg allerede har sagt om dette emne, idet fuld institutionsdækning også er regeringens mål. Vi er nået ganske langt ad denne vej i løbet af de seneste år, og regeringen har senest søgt at mindske venteliste-problemet ved at opfordre kommunerne til at merindskrive børn i institutionerne, uden at det i øvrigt skulle gå ud over de planlagte udvidelser af pladsantallet.

VS går endelig ind for, at daginstitutionerne skal kunne anvendes af beboerne i lokalområdet uden for institutionernes åbningstid. Forslaget begrundes med, at der herved vil ske en bedre udnyttelse af ressourcerne, ligesom der i lokalsamfundet vil skabes større forståelse for daginstitutionsarbejdet, når daginstitutionerne indgår som en integreret del af dette lokalsamfund. Debatten om spillet mellem institutioner og nærmiljø er jo ikke af ny dato og har nøje sammenhæng med debatten om udnyttelsen af de små lokalsamfund. Der er ikke i de gældende regler for daginstitutioner noget, der hindrer, at institutionerne benyttes uden for de traditionelle åbningstider. I reglen vil det være et spørgsmål om lokale initiativer fra f. eks. forældre, pædagoger, beboergrupper m.v., og mange kommuner vil formentlig være interesseret i at støtte en sådan virksomhed. Jeg kan derfor også kun opfordre til, at der lokalt tages initiativ til noget sådant.

Om forslaget vedrørende den kollektive trafik vil jeg først nævne, at mine betragtninger om dette punkt er blevet til i samarbejde med ministeren for offentlige arbejder.

Forslagsstillerne anbefaler, at de kollektive trafikmidler gøres gratis for børn i og under den skolepligtige alder. Af bemærkningerne til forslaget fremgår det, at dette skal medvirke til at supplere det mangelfulde børnetilskud samt til at øge trafikikkerheden for de 0-16-årige.

Det kan være på sin plads her at minde om, at fastsættelsen af den kollektive trafiks takster ikke alene er et statsligt anliggende, men i høj grad også et amtskommunalt og kommunalt anliggende. Det er i henhold til lovgivningen en opgave for de kommunale myndigheder at fastsætte takster for den lokale og regionale bustrafik. Hertil kommer, at hovedstadsrådet inden for sit område tillige fastsætter takster for lokale jernbanerejser. Også uden for hovedstadsområdet er der åb-

[Socialministeren]

net mulighed for lokal medindflydelse på takstfastsættelsen for de lokale jernbanerejser. Det vil således helt klart kræve vedtagelse af en særlig lov, dersom man på landsbasis ønsker en nultakst i den kollektive trafik for de 0-16-årige. Det er endvidere opfattelsen i ministeriet for offentlige arbejder, at en sådan lovgivning afgørende vil være i modstrid med bestræbelserne for at samle beslutningskompetence og økonomisk ansvar vedrørende lokale beslutninger hos de kommunale myndigheder. Endelig er det over for mig blevet oplyst, at forslaget vil rejse en række byrdefordelingsmæssige spørgsmål, som der ikke kan gives enkle svar på.

Som omtalt tidligere er der givet to begrundelser for forslaget. Den ene er, at en takstfritagelse for de 0-16-årige i den kollektive trafik vil supplere det mangelfulde børnetilskud. Det er ministeriet for offentlige arbejders opfattelse, som jeg kan erklære mig enig i, at der kun i meget begrænset omfang kan og bør føres socialpolitik via den kollektive trafiks takster. Takstpolitikken bør som hovedregel finde sine begrundelser i trafikale forhold, dvs. primært i ønskerne om trafikens fordeling på transportmidler. Hvis man f.eks. ønsker at reducere generne ved biltrafik i byerne, taler dette bl.a. for etableringen af et effektivt kollektivt trafikudbud til takster, som er konkurrencedygtige i forhold til privat bilkørsel. Det er klart, at man ved siden af dette konkurrencebetonede grundlag for tilrettelæggelsen af den kollektive trafik og dens takster også normalt vil finde et mere lighedsbetonet grundlag. Der er her typisk tale om, at man så vidt muligt tilstræber at sikre alle borgere inden for et område muligheder for at deltage i et normalt samfundsliv, uanset om der disponeres over en bil eller ej. Der tænkes her på muligheden for at komme til og fra arbejde, at foretage indkøb, at deltage i kulturelle aktiviteter osv. Der er imidlertid stadig tale om hensyn, der er snævert forbundet med den kollektive trafiks egentlige formål. Dersom man søger at løse børnefamiliens økonomiske problemer og andre lignende problemer gennem den kollektive trafiks takster, vil der bestå en væsentlig risiko for, at selve indtætsgrundlaget for trafik-selskaberne med tiden udhules. Dette vil næsten uundgåeligt komme til at gå ud over investeringerne og udbuddet og dermed i det

lange løb blive til skade for den kollektive trafik.

Der skal i denne forbindelse erindres om, at de rabatorordninger, som allerede eksisterer, f.eks. for pensionister, som en væsentlig begrundelse har haft trafik-selskabernes ønske om en forbedret kapacitetsudnyttelse i trafik-svage perioder.

For så vidt angår den anden af forslagsstillernes begrundelser, det trafik-sikkerhedsmæssige aspekt, skal der ligeledes gøres et par bemærkninger. For det første må jeg anføre, at begrundelsen kun har betydning for en afgrænset del af de 0-16-åriges rejser med den kollektive trafik. Der tænkes her på rejser, som foretages uden voksenledsagelse over afstande, hvor cykel- eller gangtrafik er et risikobetonet alternativ.

For det andet skal der erindres om, at der allerede med de gældende regler i folkeskolen sker en dækning af betydelige kørselsbehov i forbindelse med transport mellem hjem og skole.

Endelig bemærkes, at der ikke for ministeriet for offentlige arbejder foreligger oplysninger, som godtgør, at den forholdsvis beskedne udgift til en busbillet for børn i den omhandlede aldersgruppe er årsag til, at mindre sikre trafikformer anvendes i noget større omfang.

Regeringen kan således ikke gå ind for forslaget vedrørende den kollektive trafik.

Min konklusion vedrørende beslutningsforslagene som helhed må derfor være, at jeg ikke kan gå ind for dem i den foreliggende form, men jeg kan følge de bagved liggende tanker om en støtte til børnefamilierne et langt stykke hen ad vejen.

Torben Lund (S):

I oktober sidste år havde folkettingen en generel drøftelse af børnenes og børnefamiliernes vilkår i samfundet, og folkettingen havde ved den lejlighed adgang til at drøfte de principper og målsætninger, som skal være gældende for fremtidens børnepolitik. Jeg skal derfor ikke gøre debatten til en generel børnepolitisk drøftelse, men alene koncentrere mig om de enkelte punkter, som står angivet i de to beslutningsforslag.

Vedrørende børnetilskuddet og det forslag, der foreligger om en væsentlig forhøjelse af børnetilskuddet og en væsentligt ændret for-

[Torben Lund]

deling af det, vil jeg gerne sige, at vi er enige med forslagsstillerne i, at børn ikke er nogen helt privat sag, men at samfundet naturligvis må påse, at alle børn sikres en god og tryk opvækst med lige muligheder, ikke bare materielt, men også kvalitativt.

Imidlertid skyder VS med sit forslag efter vor opfattelse langt forbi og også langt over dette mål. VS' udgangspunkt, generelt at forhøje børnetilskuddene meget betydeligt og samtidig yde det store tilskud til alle uanset indtægtsforhold, er efter vor opfattelse forkert. Børnetilskuddet bør ikke ydes til alle, men bør komme børnefamilier med særligt behov for økonomisk støtte til gode. Socialministeren nævnte forskellige grupper, som børnetilskuddet specielt burde komme til gode, og det er jeg enig i.

Det, man kunne diskutere, er, om den indtægtsgrænse og indtægtsgraduering, som findes i den gældende lovgivning, er rimelig ud fra en social vurdering. Det spørgsmål er vi villige til at gå ind i en drøftelse af, ligesom vi også er villige til at drøfte, om ressourcerne til almindeligt og forhøjet børnetilskud bliver fordelt rigtigt i øjeblikket.

Når jeg siger, at VS skyder langt over målet, skal det naturligvis også ses ud fra en rent finansiel betragtning. Forslaget glemmer – kan man godt sige – at antyde, hvorfra de 10–12 mia kr., som forslaget efter VS' egen opfattelse vil koste, skal skaffes. Jeg tror, forslaget er helt urealistisk ud fra en finansiel betragtning.

På daginstitutionsområdet kan jeg også give en generel, principiel tilslutning til vigtige dele af de tanker, som de to beslutningsforslag er udtryk for. Vi er enige i, at kapaciteten på daginstitutionsområdet må udbygges til at dække det faktiske behov, ligesom der efter behov bør være andre pasningsmæssige og pædagogiske tilbud.

Jeg er også enig i, at daginstitutionsofhold og andre pædagogiske tilbud på længere sigt bør være gratis, men det er ikke realistisk at tro, at gratisprincippet kan gennemføres på dette område i en nær fremtid med de midler, vi kan forvente der vil stå til rådighed for dette område. Vor prioritering er derfor, at en afskaffelse af forældrebetalingen for institutionspladser ikke kan gennemføres generelt, førend behovet for institutionspladser er dækket – med en rimelig god pædagogisk kvalitet. Vi er imidlertid villige til også på

dette punkt at deltage i overvejelser om ændring af betalingsreglerne, ændring af fripladsgrænser o.lign.

I beslutningsforslaget er også indeholdt et ønske om at sikre en bestemt normering i vore børnehaver og vuggestuer. Jeg er enig med socialministeren i, at normeringsspørgsmålet er et overenskomstsspørgsmål, og jeg er også enig i, at den decentralisering til kommunerne, som er sket på dette område, er korrekt, sådan at kommunerne kan indpasse de forhandlingsresultater, man når frem til, i de kommunale budgetter. Jeg vil endelig godt sige, at det er vel meget vanskeligt at fastsætte nogle helt generelle normeringsregler centralt på daginstitutionsområdet. Der vil jo være vidt forskellige behov på de enkelte institutioner, alt efter indretning og mange andre forhold.

Om personale- og forældreindflydelse kan jeg sige, at vi er enige med forslagsstillerne i deres opfattelse af dette punkt. Vi mener også, at forældrene bør indgå meget aktivt i institutionens arbejde. De regler, som socialministeren har nævnt herom, må vi vel tage som udtryk for minimumsregler på dette område, og vi ser meget gerne, at man lokalt supplerer disse regler med yderligere aktiviteter og med yderligere medindflydelse for forældrene i de enkelte institutioner. Jeg er da bekendt med, at det sker i meget vidt omfang rundt om i landet.

Beslutningsforslaget indeholder et forslag om, at beboerne i lokalområderne skal kunne anvende institutionslokalerne uden for institutions åbningstid. Jeg føler egentlig, at det punkt er overflødig. Med de regler, vi kender i øjeblikket, er der intet som helst til hinder for, at institutionerne rundt omkring i landet kan anvendes til alle mulige andre aktiviteter i den tid, hvor de ikke anvendes af børnene. Det må afgøres i et samarbejde mellem kommunerne og beboerne i de lokalområder, det drejer sig om, om institutionerne kan åbnes for andre aktiviteter. Personlig ser jeg gerne, at man udnytter de bygninger, vi har, i så vidt omfang som overhovedet muligt.

Med hensyn til forslaget om at pålægge den kollektive trafik at befordre de 0–16-årige gratis kan jeg sige, at det forslag må vi helt klart afvise. Jeg kan indskrænke mig til at henvise til de bemærkninger, som socialministeren gjorde om dette punkt. Det er

[Torben Lund]

fuldt dækkende for socialdemokratiets opfattelse.

Vi må generelt afvise beslutningsforslagene, som de ligger her, men som jeg nævnte, er vi villige til at drøfte beslutningsforslagene enkeltheder på en række punkter, dels institutionsbetalingen, dels spørgsmålet om, hvorvidt de penge, der står til rådighed for børnetilskuddene, bliver fordelt på en rimelig måde.

Anden næstformand (Ebba Strange):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.47

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Det konservative folkeparti ønsker en familiepolitik, der skal skabe gode rammer, som den enkelte familie selv fylder ud, og inden for hvilke den har mulighed for selv at være ansvarlig for sin situation. Af de to beslutningsforslag, der foreligger til behandling her, fremgår det af bemærkningerne til det første forslag, at forslagsstillerne ønsker en social omfordeling, således at højindkomsterne vil komme til at bidrage til lavindkomsternes forbedrede vilkår. Man skubber altså børn og familier foran sig for at opnå et politisk mål; de er blevet redskab i en fordelingspolitik.

Vi mener ikke, at dette område er egnet til at drive fordelingspolitik på. Vi betragter det politiske beslutningsforslag som udtryk for en retning, vi ikke vil gå ind for. De faktiske merudgifter ved at have børn er forskellige fra familie til familie, fra barn til barn; man kan ikke ensrette det, som man gør det i dette beslutningsforslag.

Gratisprincippet, der er foreslået indført på daginstitutionsområdet og trafikområdet, vil blot forværre børnefamiliens økonomiske formåen, for der er kun ét sted at tage pengene fra til finansiering af disse projekter, nemlig skatterne. Børnefamilierne er jo også skatteydere, og de vil derfor mærke det forø-

gede skattetryk, som i forvejen er medvirkende til deres særlige situation i dag.

Sammenligningen med skolevæsenet, hvor det offentlige har påtaget sig undervisningspligten, holder ikke over for daginstitutionerne. For endnu er der ikke undervisningspligt, daginstitutionspligt, for børn i alderen 0-6 år. Hvis man vil have lighed, mener vi, der skal skabes større økonomisk ligestilling mellem hjemmearbejdende og udearbejdende mødre, så forældrene får større frihed til selv at vælge samfundets bistand på den måde, de skønner er til størst gavn for de børn, de har ansvaret for.

I forvejen yder stat og kommune mindst 65 pct. af samtlige driftsomkostninger for daginstitutionerne samt 100 pct. ejendomsudgifter, og for forældre eller enlige forsørgere med lavere indtægter findes der jo en fripladsordning.

Vi ønsker at bibeholde friplads- eller fritransportordningen for skolebørn, men ønsker ikke at bruge dette beslutningsforslag til at ændre noget vedrørende transportomkostninger. Børnefamiliens økonomi hænger for os snævert sammen med arbejdsmarkedspolitikken, boligpolitikken, skattepolitikken og den øvrige økonomiske politik; med dette forslag er vi yderligere på vej mod lomme-pengesamfundet.

Børn har behov for tryghed og kærlighed, og deres udvikling er stærkt betinget af, at de får en stabil opvækst. Derfor er det vigtigt at fastholde familien som ansvarlig for barnets opdragelse og tryghed. Vi føler ikke, at det foreliggende forslag til folketingsbeslutning opfylder disse krav, og vi kan derfor ikke gå ind for det.

Vedrørende forslaget til folketingsbeslutning om daginstitutioner er det tidligere fremført, at det hviler på en decentraliseringspolitik fra dette høje ting, at ansvar og beslutninger er gået fra staten til kommunerne. Forslaget vedrørende normering af daginstitutioner er udtryk for et indgreb i det lokale selvstyre, som der ellers i folketinget har været bred enighed om at styrke. Det lokale selvstyre har her bl.a. den fordel, at normeringer kan tilpasses forholdene i den enkelte kommune og den enkelte institution for det enkelte barn. Erfaringer viser, at der er stor forskel på fremmødet og belastningen i de enkelte institutioner, og det er derfor også rimeligt at tilpasse normeringerne efter de

[Lizzie Lichtenberg]

lokale forhold. Det er ikke rimeligt, at der er samme normering i hele åbningstiden, da vi ved, at fremmødet er meget beskedent i morgentimerne og de senere eftermiddagstimer. Hvis man har samme normering i hele åbningstiden, vil der derfor være tale om et betydeligt ressourcenspild, som ikke vil være til gavn for børnene.

Vedrørende personale- og forældreindflydelsen er det her vigtigt at fastholde, at det er kommunalbestyrelsen og dermed de folkevalgte, der har det økonomiske ansvar – alt andet ville være i strid med vore demokratiske principper – men samtidig åbner kommunernes budget- og regnskabssystem jo kommunalbestyrelsen mulighed for at give rammebevillinger og overlade en række detaljebeslutninger til de enkelte institutioner, og dette sker da også i dag i mange kommuner. Der er derfor allerede i dag mulighed for at overlade et vist økonomisk ansvar til institutionerne.

Men hvis man vil have yderligere forældreindflydelse og pædagogindflydelse under børnenes opvækst, skulle man oprette nogle flere selvejende institutioner, for netop overenskomster med de selvejende institutioner opfylder til fulde, hvad der fremgår af dette beslutningsforslag. Derfor kan jeg kun anbefale, at man opretter flere selvejende institutioner, og det behøves der ingen lovændring til.

Vedrørende udbygning af daginstitutionerne til at dække de faktiske forhold har jeg tidligere nævnt, at grundprincippet må være, at børnepasning er familiens og ikke samfundets ansvar. Samtidig er vi dog enige om, at der bør være et pasningstilbud, således at begge ægtefæller kan tage del i arbejdsmarkedet, såfremt de ønsker det.

Men der er jo sket en betydelig udbygning igennem de senere år. På ti år er antallet af pladser steget med ca. 120.000, og ifølge de sociale udbygningsplaner forventes der frem til 1986 en stigning på yderligere 33.000 pladser. Der er her tale om en betydelig vækst, når man tager i betragtning, at kommunerne er underkastet betydelige økonomiske restriktioner.

Man må også tage i betragtning, at børnetallet er kraftigt faldende, og at man derfor skal passe på med, at der ikke i løbet af få år opstår overkapacitet. I flere kommuner – selvfølgelig nok mest her i Københavnsområ-

det – nærmer dækningsprocenten sig de 100 på grund af et faldende børnetal.

Vi må vende os imod disse indgreb i det kommunale selvstyre, idet det må være op til den enkelte kommune at beslutte, hvor mange pladser man vil have.

Åbning for det omliggende samfund i tiden uden for daginstitutionernes åbningstider finder jo allerede sted ude i lokalsamfundene. Man har virkelig et godt samarbejde beboerne, daginstitutionerne, pædagogerne og forældrene imellem, og derfor synes jeg ikke, man behøver lovgivning på det område. Det er igen at fremme lokale initiativer inden for den lokale selvbestemmelse. Hvis man giver tilslutning til det, som disse to beslutningsforslag gør det, er der fare for, at man stivner i eksisterende institutionsformer, så det bliver vanskeligt at tilpasse forholdene i fremtiden til børnefamiliernes behov.

Vi kan derfor ikke give tilslutning til disse to beslutningsforslag.

Henrik Toft (V):

Venstre prioriterer en god og fornuftig familiepolitik meget højt, og herunder hører selvfølgelig også at skabe de bedst mulige økonomiske vilkår for børnefamilierne. Men herfra og så til at gå ind i en overbudspolitik som den, VS foreslår, er der et langt spring.

Venstre kan ganske kort afvise de to første punkter i beslutningsforslag nr. B 2, mens vi måske kan være mere åbne over for punkt 3. Venstre mener med hensyn til beslutningsforslag nr. B 6, at der skal være mulighed for tilbud om daginstitutioner, sådan som det også er påbudt i bistandsloven. Venstre støtter kommunernes mulighed for at opfylde deres forpligtelser ved tilbud om familiedagpleje og gøre vilkårene herfor så rimelige som muligt.

Jeg vil gerne sammen med de allerede fremførte bemærkninger henvise til, at venstre går ind for, at børnetilskuddene omlægges således, at børnetilskuddene til de yngste årgange forøges væsentligt, at tilskud til daginstitutioner formindskes, men at vi bruger det derved sparede beløb til forhøjelse af fripladsgrænserne, og at det lovfæstes, at enhver mand eller kvinde kan aftale deltidsarbejde med sin arbejdsgiver, uden at nogen organisation kan forhindre det. Deltidsansatte skal have forholdsmæssig optjening af an-

[Henrik Toft]

ciennitet og pension samt mulighed for forfremmelse. Vi ønsker videre at deltidsinstitutionspladser gøres forholdsvis billigere end heldagsinstitutionspladser, at arbejdet med pasning af børn i hjemmet og i institution accepteres som en særlig kvalifikation ved optagelse til uddannelse inden for social-, sundheds- og uddannelsessektoren, at hjemmepleje og familiepleje bør have samme vilkår af det offentlige som institutionsanbringelse.

Alting har sin pris, derfor kniber det lidt for mig at forstå, at venstresocialisterne kan falde så dybt som til at sammenligne det at få børn med noget så materielt som at købe en bil. Det hører med til vores kulturelle mønster, at børn skal behandles godt. Derfor må det også have meget høj prioritet, at børnefamilierne skal sikres de bedst mulige økonomiske forhold, men jeg viger tilbage for en tankegang om, at forældre ikke skulle være parate til også selv at give afkald materielt for glæden ved at få børn.

Alice Faber (SF):

VS bebudede under forhandlingerne om redegørelsen vedrørende børnekommissionens betænkning, at de ville tage nogle initiativer til de forskellige områder i redegørelsen, sådan at de blev bedre behandlet her i folketinget.

Vi finder, det er et prisværdigt initiativ, der her er taget med disse forslag, og dem er vi fra SFs side meget glade for. Det er vi, fordi vi er enige i, at småbørnsfamilier ganske simpelt har for dårlige vilkår til at kunne give deres børn de opvækstforhold, de gerne ville. De faldende fødselstal kan givet finde en del af deres årsag i, at det er for svært at have småbørn i Danmark.

Forslaget om børnefamiliernes økonomi har i bemærkningerne beskrevet nogle af de problemer, der er omtalt i betænkningen. Jeg tænker specielt på, at børnefamilier generelt har en lavere levestandard end resten af befolkningen, og at det bliver mere alvorligt, hvis der er tale om flere børn.

Vi mener ikke i SF, at det er en privat sag at have børn. Vi mener, at det er uhyre vigtigt, at vi alle er solidariske med de mennesker – og de bliver jo færre og færre – som vil påtage sig det ansvar at sætte børn i verden. Vi mener, det er meget kortsigtet politik

at spare på børneområdet, som det er sket i de senere år. Vi skal leve af vore børn, når vi bliver gamle. Det skæve forhold imellem antallet af ældre og yngre, der bliver, når vi bliver gamle, kommer til at kræve endda temmelig meget af disse småbørn af i dag, som skal forsørge os.

Derfor har vi virkelig brug for, at de er så godt udrustet som overhovedet muligt. Det kan virke som egoistiske betragtninger, og lad det så være det. Vi ved fra utallige undersøgelser, at forældre med de laveste indkomster har sværest ved at give deres børn de opvækstvilkår, der skal til for at have lige mulighed med børn fra familier med højere indkomster. Det siger også sig selv, at det er svært at få overskud til børnene, hvis man altid skal vende hver krone, og endnu svære, hvis kronen ikke er der, når der skal skaffes mad og klæder og ordentlig bolig.

Nogle politikere har under forhandlingerne om børnekommissionens betænkningssedegørelse givet udtryk for mangel på varme – en varm og venlig børne- og familiepolitik. Lad os give børnefamilierne nogle bedre økonomiske kår, så er der mere overskud til varme, venlighed, tryghed og stimulation fra forældrene til børnene og til hinanden.

Derfor er vi meget interesserede i at være med til at opfordre regeringen til at følge målsætninger, som dækker de intentioner, der ligger i en klækkelig forhøjelse af børnetilskuddene, at daginstitutionerne sidestilles med skolegang og er gratis, og at der gives børn frikort til offentlige transportmidler.

Også hvad angår forslaget om daginstitutioner finder vi, at VS tager fat på nogle vigtige områder. For det første normeringen, som vi er enige i er alt for ringe. Det er SFs opfattelse, at problemet skal løses ved, at der omgående optages forhandlinger mellem BUPL, Børne- & Ungdomspædagogernes Landsforbund, og FOLA, landsorganisationen for forældre til børn i daginstitutioner, samt socialministeren om at sikre en tilstrækkelig personalenormering.

Det kan i den forbindelse bemærkes, at børnekommissionens dagstitutionsudvalg i deres rapport fremhævede, at specielt vuggestuer og aldersintegrerede institutioner har brug for mere personale.

Vi er ligeledes enige i, at personale og forældre må sikres indflydelse på driften af daginstitutionen, men mener, at den nærmere

[Alice Faber]

konkretisering må fastlægges i et samarbejde mellem forældreorganisationerne og pædagogernes organisation.

Det tredje forslag handler om dækning af institutionspladser. Vi mener faktisk, at den nuværende § 69 i bistandsloven allerede indeholder en forpligtelse for kommunerne til at oprette daginstitutioner i det omfang, der er børn og forældre, der ønsker en plads. Det er blevet fortolket anderledes, hvad der er helt uacceptabelt. Derfor vil SF gerne være med til en ændring, der er så tydelig, at den ikke er til at komme uden om.

Tanken om at åbne daginstitutionerne for den lokale befolkning og gøre dem til en slags forsamlingshuse eller kulturhuse er spændende og burde kunne støttes af alle. Det fordrer imidlertid, at kommunerne ikke placerer daginstitutionerne efter de forhåndenværende søms princip, men på en måde, så de naturligt hører til i et lokalt samfund. Det kræver også, at kommunerne ikke placerer børnene tilfældigt rundt omkring på daginstitutioner, der ikke har tilknytning til de pågældende børns lokale boligmiljø. Det kræver med andre ord, at man holder op med at betragte børn som nogle ting, man blot kan kaste rundt med og planlægge hen over hovedet på.

Vi er alt i alt enige i det beslutningsforlag, som naturligvis skal konkretiseres betydelig mere, end det fremgår af teksten.

Halvgaard (FP):

Fremskridtspartiets ordfører i denne sag er blevet forhindret i at være til stede, og jeg skal derfor fremkomme med nogle kommentarer til beslutningsforslagene.

I sidste uge fremsatte SF og VS forslag om en forbedring af Statens Uddannelsesstøtte, der ville koste samfundet milliardbeløb. I denne uge fremsætter de samme to partier forslag, der ligeledes i høj grad vil belaste vor økonomi.

Jeg skal blot sige, at jeg simpelt hen bestræber det som uanstændigt at komme med forslag af den karakter i en tid, hvor Danmark befinder sig i en så alvorlig økonomisk krisesituation. Det vil for det første belaste erhvervslivet, og for det andet vil det betyde en yderligere service over for bestemte grupper i samfundet, som ikke kan være rimelig, og som samfundet ikke på nuværende tidspunkt kan acceptere.

Derfor må vi afvise begge forslag på det bestemteste.

Grethe Lyngs (CD):

Disse to beslutningsforslag lyder smukt i nogles ører, men for centrum-demokraterne skurrer det lidt, det må jeg indrømme. I en tid med arbejdsløshed synes det mig helt urimeligt med sådanne forslag. I mange hjem i dag er det jo almindeligt, at ikke begge forældre har arbejde, desværre måske. Jeg skal ikke afvise, at nogle børn har godt af at være ude blandt andre, men den senere tid har vist, at der står halvtomme vuggestuer og børnehaver rundt omkring i landet i hvert fald i provinsen, måske fordi mange foretrækker den private familiepleje.

Men hvis alle disse forslag blev vedtaget, blev det en dyr fornøjelse for samfundet og for de mødre/fædre, der foretrækker selv at passe og opdrage deres børn. I et så smukt og børnevenligt forslag som det, VS fremsætter, mangler, synes jeg, eventuel betaling til de forældre, der ser det som en opgave selv at passe og opdrage deres børn fremfor det offentlige.

Jeg må på CDs vegne sige, at vi ikke kan tilslutte os de af VS fremsatte forslag.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal ikke kaste mig ud i en lang og principiel diskussion om børnefamiliens vilkår, ikke bare fordi jeg er temmelig forkelet, men også fordi vi jo havde den debat for nylig. Men jeg vil dog sige også under henvisning til den debat, at det radikale venstre også dengang tog afstand fra de valg, som en tidligere socialminister havde stillet op i relation til børn, nemlig at nogle valgte børn og nogle valgte bil. Det mener vi ikke er rigtigt, og det sagde vi også på det tidspunkt. Det at få børn er ikke et enten-eller, men et både-og, og det må derfor naturligvis også være en målsætning for samfundet at støtte børnefamilierne så godt, det nu kan lade sig gøre.

Men det er også klart, at venstresocialisternes forslag, til trods for at det sikkert i venstresocialisternes øjne er et temmelig moderat forslag, vil koste nogle penge, og vi må nok konstatere, at vores holdning til disse spørgsmål er endnu mere moderat end venstresocialisternes. Vi er faktisk temmelig bekymrede over det kasseunderskud, der er i øjeblikket på 50 mia kr., plus de milliarder,

[Lone Dybkjær]

vi skal bruge på landbruget, og de milliarder, vi erkender vi skal bruge på at løse ungdomsarbejdsløshedspøblemene osv. Jeg kender VS' argumentation om det og går også ud fra, at de vil fremføre den her, og så vil det i hvert fald ikke være første gang.

Jeg skal altså ikke gå nærmere ind på det principielle, men sige et par ting om de enkelte punkter i de to forslag.

For det første er der spørgsmålet om børnetilskuddet. Jeg er ikke overbevist om, at jeg deler den målsætning, venstresocialisterne har på dette område. Jeg er ikke sikker på, at det vil være en rigtig vej at gå – deri adskiller vi os nok fra nogle af de tidligere ordførere – at øge børnetilskuddene. Det er ikke så frygtelig sikkert, at det rent faktisk vil komme børnene til gode, hvis vi øger de kontante børnetilskud. Det er muligt, det vil gøre det, men vi har ingen sikkerhed for det.

Derfor finder jeg det mere rigtigt, at man satses på det, man kunne kalde nogle formålsrettede ydelser, altså at vi i stedet for mere kontant giver boligsikring og mere kontant sætter ind på betalingen på daginstitutionsområdet o.lign.

Dog mener jeg også, at man bør overveje en omlægning af de eksisterende børnetilskud, som også socialministeren var inde på det. Socialministeren nævnte selv nogle tal for, hvilke familier der fik børnetilskud, og sagde også, at man går ganske højt op i indtægten, før børnetilskud rent faktisk falder væk. På den anden side er det af en størrelsesorden, som næppe hjælper lavindkomstfamilierne særlig meget.

Jeg tror, man er havnet forkert ved de beskæringer, vi også selv har været med til på børnetilskudsområdet, og synes, man skal overveje at samle det mere, sådan at det bliver til gavn for de familier, der virkelig har brug for det. Med det mener jeg, at indtægten, selv om vi har en socialindkomst og ikke en skattepligtig indkomst i dag, trods alt ikke siger så frygtelig meget. Familier kan af den ene eller den anden grund være presset, de kan være i områder, hvor det koster enormt meget at have børn i daginstitutioner, de kan være i områder, hvor det ikke koster så meget. Vi ved jo, at disse tal kan variere med 1.000 kr. om måneden, og det er jo altså uden skat eller noget som helst. Der kan også være mange forskellige former for boligforhold, der kan gøre sig gældende. Der kan

være arbejdsforhold, der gør, at den ene familie kan være mere presset end den anden til trods for samme formelle socialindkomst.

Jeg tror altså derfor, vi må overveje, om vi ikke kan anvende de penge, vi bruger til børnetilskuddene, på en bedre måde og på en måde, som i højere grad kommer lavindkomstfamilierne til gavn.

Så er der spørgsmålet om daginstitutionerne. Vores principielle målsætning er, at daginstitutioner skal være gratis. Det kan man tage som en holdning, som VS vil sige vi ikke har frygtelig meget at have i, og det er også klart, at vi her står over for problemet om penge. Som målsætning mener vi altså, at daginstitutionerne skal være gratis, men ligesom jeg tror socialministeren sagde det, prioriterer vi det, at vi får flere daginstitutioner, forud for det at sætte forældrebetalingen ned i øjeblikket. Da vi ikke mener, vi kan få begge dele, vælger vi altså at prøve at dække behovet først, og så må vi ved hjælp af sociale tilskud og den slags sørge for, at de, der virkelig har brug for det, også får mulighed for at få deres børn i daginstitutioner, selv om de har lave indtægter. Vi har også været inde på, at man skulle ændre fripladsgrænserne, og vi er glade for, at der i socialministeriet arbejdes med disse spørgsmål. Jeg tror, det er meget vigtigt, at vi får ændret fripladsgrænserne; de er for lave i øjeblikket.

Jeg mener også, der er logisk sammenhæng i at sige, at når skolerne er gratis, må daginstitutionerne også være det. Den adskillelse, vi i dag har mellem daginstitutionerne og skolerne, er på mange punkter kunstig. Den er sat ved, at vi har en undervisningspligt startende fra det 7. år, men den kunne præcis lige så godt have været sat ved en anden tilfældig alder. Der er i og for sig ikke noget særligt, der taler for, at 7 år er det rigtige. Jeg ved godt, at der har været en hel masse udviklingsfilosofi omkring det, men man erkender vel også i dag, at det ikke holder ret langt. Derfor mener jeg, det vil være logisk, at man arbejder på, at daginstitutionerne i det lange løb skal være gratis, præcis som skolegangen er det. Og jeg mener i øvrigt også, det bør være en målsætning, at alle familier får tilbud om at få børn i daginstitutioner eller tilsvarende fra 3 års alderen.

De kollektive trafikmidler skal jeg ikke sige noget om; socialministeren har allerede været inde på det. Jeg foretrækker igen her,

[Lone Dybkjær]

at man ad en anden vej end ad den kollektive trafikvej prøver at støtte de familier, der har behov for det, ud fra den principielle betragtning, at vi ved, det bliver fantastisk dyrt, hvis vi skal give til alle familier. Vi ved også fra alle undersøgelser, at det til syvende og sidst betyder, at de bedre stillede familier bliver endnu bedre stillet. Det er blevet resultatet af alle vores generelle tilskud, og det er det, der gør det så frygtelig betænkeligt at fortsætte med dem.

Når det drejer sig om daginstitutionerne, kan vi konstatere, at man primært har villet sikre personalet, i hvert fald sådan som beslutningsforslaget er lagt op. Jeg ved godt, man vil sige, at det selvfølgelig er børnene, man har villet sikre, men det tager sig nu en anelse opportunistisk ud. Jeg mener også her, at gennemsnitstallene ikke er så dårlige, og at det derfor ikke siger så frygtelig meget, at man skal have den normering, man har her.

Jeg føler, det havde været rigtigere, hvis man havde satset på en øget normering nogle af de steder, hvor der virkelig er behov for det. Der er da klart meget forskellige behov, alt afhængig af hvordan gennemsnitsforældreindtægten er i de områder, hvor børnehaverne og vuggestuerne ligger.

Jeg mener også, at personale og forældre har mulighed for en reel indflydelse. Det, der i virkeligheden skal til for at sikre i hvert fald forældrene indflydelse, er nedsat arbejdstid; det kommer vi til at drøfte senere i dag. Som det ligger i øjeblikket, kan vi godt sige, at forældrene skal have mere indflydelse på daginstitutionerne, men de har ikke tid til at gå ind i daginstitutionerne, og meget ofte vil det betyde, at de efterlader børnene derhjemme til en eller anden pasning, når de skal ind og øve denne medindflydelse.

Så er der det tredje punkt, nemlig udbygning af daginstitutionerne. Jeg er enig i, at målsætningen må være, at man skal udbygge, hvad skal jeg sige, pasningstilbuddene taget i meget bred forstand, men jeg mener ikke, det er rigtigt, at vi bare skematisk udbygger daginstitutionerne. Tværtimod mener jeg, vi skal prøve på at finde nogle nye former.

Vi har været fremme med nogle forslag om, at man skal prøve at skabe private fællesløsninger, altså at det offentlige giver støtte, når private går sammen og finder nogle fællesløsninger. Vi mener ikke, at daginstitutioner i alle tilfælde kan være lykken, men

det er klart, at vi skal stræbe efter, at der er et reelt tilbud til alle børn.

Angående det sidste punkt er jeg enig i det, nogle tidligere ordførere har sagt – og vist også socialministeren – nemlig at daginstitutionerne i dag jo kan anvendes i lokalområdet, hvis man vil, men det er da rigtigt, at man skal gøre overhovedet alt, hvad man kan, for at bryde de grænser ned, der er mellem institutionsområderne og det lokale område, hvor der jo – ubevidst om ikke andet – er barrierer. Det skal man gøre, både når det drejer sig om daginstitutionerne, og når det drejer sig om andre institutioner; man skal prøve at gøre dem så fleksible og brugbare som overhovedet muligt også uden for den egentlige åbningstid.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for den i beslutningsforslag nr. B 2 foreslåede forhøjelse af børnetilskuddene, så i hvert fald en større del af udgifterne til det at have børn bliver dækket.

Men jeg tror, det er meget vigtigt, at man sikrer sig, at de tilskud, der gives, virkelig kommer børnene til gode. Det, børn først og fremmest trænger til, ved vi er forældrenes tid, og jeg tror derfor, at der til forhøjede børnetilskud må være knyttet visse betingelser. Man kan ikke bare smide dem ud over det hele, idet det så blot vil betyde, at forældrene f.eks. køber et parcelhus, hvor børnene kan blive endnu mere ensomme, end de måske var i en noget dårligere bolig. Vi mener, der bør være knyttet betingelser til som f.eks., at en af forældrene bliver hjemme og passer børnene.

Jeg tror derfor ikke, det er nogen god idé at gøre daginstitutioner gratis. Det er institutioner, der er dyre i drift for samfundet, og som, hvis de anvendes i hvert fald som hel-dagsinstitutioner, vil berøve barnet tid sammen med forældrene.

Angående spørgsmålet om at gøre kollektiv trafik gratis vil jeg sige, der i hvert fald må være nogle restriktioner, ellers kunne man tænke sig, at disse børn farer af sted i hele deres fritid fra den ene ende af kommunen til den anden. Men om det skal strækkes videre, end det er i øjeblikket, kan jeg ikke udtale mig om her.

[Inge Krogh]

Det er rimeligt, at de børneinstitutioner, der findes, skal normeres tilstrækkeligt. Det er dog lidt rigeligt, at der skal være optimal normering hele tiden, idet det jo altid vil være sådan, at der visse tider er flere børn i børnehaven end til andre tider, og der vil derfor blive overflod af personale på visse tidspunkter.

Hvor mange børneinstitutionspladser skal der være i en kommune? Det kan man selvfølgelig diskutere meget stærkt, og det, der tales mest om i øjeblikket i hvert fald, er, at en kvinde, der skal være til rådighed for arbejdsmarkedet, må have sine børn anbragt i institution. Det er der visse kommuner der forlanger; andre kommuner siger meget fornuftigt, at de, i det øjeblik kvinden får arbejde, akut vil sørge for, at der kommer en plads. Det må vel være vejen frem, for det giver mulighed for, at barnet i hvert fald i nogen tid er sammen med en af forældrene.

Angående brug af institutioner uden for den almindelige institutionstid vil jeg sige, at der i hvert fald er én ting, som er meget vigtig, når det drejer sig om institutioner for småbørn, og det er, at der sker en absolut grundig rengøring, og det vil være vanskeligt, når de bruges om aftenen og så tages i brug tidligt om morgenen.

Tinning (VS):

Jeg skal først takke for den relativt positive modtagelse, i hvert fald en del af vore to beslutningsforslag har fået. Jeg tænker på, at det fremstår klart, at såvel socialdemokratiet som det radikale venstre og SF kan tilslutte sig målsætningen om gratis daginstitutioner, og det synes jeg er vigtigt at fremhæve.

Jeg har selvfølgelig også noteret mig, at man siger, at man har valgt at prioritere imellem det, som hedder udbygningen til at dække det faktiske behov, og det, der hedder priserne. Det synes jeg det kunne være værd at kigge nærmere på i socialudvalget, for selv om det er klart, som andre ordførere har været inde på det, at der er sket en vis udbygning inden for daginstitutionsområdet, er det også klart, at der fortsat er meget store og meget massive ventelister til daginstitutionerne. Jeg vil også med det samme sige, at det for os selvfølgelig ikke er noget, der ligner en løsning, at foretage de merindskrivninger, som socialministeren var inde på. Det er i

realiteten det samme som at sige: vi har bygget nogle daginstitutioner til at dække et vist antal børn, men nu, da det er svært at få bygget nok, putter vi simpelt hen nogle flere ind i dem. Det skader det pædagogiske arbejde, og det skader selvfølgelig også børnenes muligheder for et optimalt udbytte af opholdet i daginstitutionerne.

Derudover vil jeg først sige noget mere generelt i forhold til forslaget om børnetilskud. Det er rigtigt, som en række ordførere har været inde på, at det alt andet lige vil betyde, at der vil være nogen, der kommer til at betale noget mere i skat. Ja, alle kommer til at betale noget mere i skat, og der er så til gengæld nogle, som får en hel del mere retur, i og med at det bliver et børnetilskud, som dækker de faktiske meromkostninger ved at have børn.

Princippet bør efter vores mening være, at det at få børn ikke skal medføre merudgifter for den enkelte borger. Det må være sådan, at det at få børn, som jo immervæk ud over den glæde, der kan være i det, også simpelt hen er et led i samfundsudviklingen, hvorfor det må være et ansvar for samfundet at sikre, at det ikke bliver en økonomisk belastning at få børn. Men faktisk sker der jo ikke andet for den enkelte end en omfordeling hen over hele livsforløbet, for det er jo sådan, at man selvfølgelig vil få noget mere til sin rådighed, så længe man har hjemmeboende børn. Til gengæld vil man få relativt mindre til sin rådighed, når man bliver ældre, fordi man hele vejen igennem over skatterne skal betale til de forhøjede børnetilskud. Det får man altså gavn af, mens man har børnene, men selvfølgelig får man ikke gavn af det, når man ikke har børnene. Uanset om man vil have et socialt fremskridt på den ene eller den anden led, må man altid sige, at det koster nogle penge, og at der er nogen, der kommer til at betale for det. Det er jo ret indlysende – for at nævne et andet eksempel – at der også i dag eksisterer borgere, som med rette vil kunne sige, at de går og betaler til Statens Uddannelsesstøtte, men aldrig har fået nogen gavn af det. Nej, det er rigtigt nok, men man er nødt til at skære igennem på et eller andet tidspunkt. Det samme gælder med dette her. Der vil selvfølgelig være en række borgere, som siger: ja men vi har også haft børn, og dengang havde vi jo ikke gavn af det; skal vi nu også til at betale til et

[Tinning]

forhøjet børnetilskud? Det er klart, at der vil være den type problemer.

Derudover er vi selvfølgelig altid villige til at diskutere dette spørgsmål, om de rige nu også skal til at have en skrækkelig masse penge. Her drejer det sig bl.a. om udformningen af skattesystemet, f.eks. en skærpet progression, for det er klart, at man kan lave en omlægning af skattesystemet, som i langt højere grad lægger byrderne på dem med de høje indkomster, og derfor kan man udmærket forestille sig både øgede børnetilskud og en egentlig social fordeling. Det siger jeg, fordi vi ikke mener, at argumentet med, at det er de rige, der får pengene, rigtig duer som underlag for et krav om, at børnetilskuddet i virkeligheden skal være indkomstafhængigt. Man kan udmærket give ordentlige børnetilskud til alle og så forsøge at løse de sociale problemer f.eks. over skatten.

Det er rigtigt, som fru Lizzie Lichtenberg fra det konservative folkeparti siger, at der er en sammenhæng både imellem arbejdsmarkedspolitik, boligpolitik, skattepolitik og økonomisk politik, men det er altså heller ikke et argument for en egentlig afvisning af vores forslag.

Så skal jeg sige noget mere konkret om de enkelte forslag og reaktionerne på dem. Børnetilskuddet er der sådan set ikke meget mere at sige om ud over en præcisering af, at det, vi søger, altså er en dækning af de faktiske merudgifter, der går til det at have børn, på huslejen, på tøj og på mad.

Her vil jeg gerne med det samme fremhæve, at vi også i denne sammenhæng selv har pointeret, at det er en ret voldsom og omfattende omlægning, og at der derfor kan være grund til at gennemføre den over nogle år. Det, der er afgørende for os, er, at vi får taget de første skridt i retning af børnetilskud, som dækker de faktiske merudgifter.

Hvad angår daginstitutionsoopholdet, som skal gøres vederlagsfrit, er det rigtigt, som nogle har været inde på, at vi har undervisningspligt, så man rent formelt kan sige, at denne sammenligning ikke holder hele vejen igennem. Ja men det afgørende ved den sammenligning er, at alle skal have mulighed for at få deres børn i en daginstitution, og at det ikke skal være sådan, at de, der har færrest penge, de, der er kommet op over den grænse, hvor man kan få hel eller delvis friplads, alligevel ikke kan magtø tingene. Vi mener,

der må gives et tilbud til alle om, at man kan få sine børn i en daginstitution. Selvfølgelig fordi dette at have sine børn i daginstitution også betyder, at man kan give børnene nogle andre oplevelsesmuligheder og udviklingsmuligheder end dem, man kan give dem hjemme.

Men det er klart, at der ikke i vores beslutningsforslag ligger noget, der ligner tvang, og det siger jeg til den række ordførere, specielt fra de borgerlige partier, der har talt om, at mange hellere vil passe deres børn derhjemme osv. Ja men de, der hellere vil gøre det, må da gerne gøre det for vores skyld. Det, vi siger, er, at der ikke må være nogen, der økonomisk skal tvinges til at holde deres børn hjemme, at der ikke må være nogen, der på grund af en forfejlet økonomisk politik eller arbejdsmarkedspolitik skal afskæres fra at benytte daginstitutionerne. Det er det, det drejer sig om.

Hvad angår forslaget om at gøre de kollektive trafikmidler gratis for børn i og under den skolepligtige alder, vil jeg først takke ordføreren for venstre, hr. Henrik Toft, for en relativt positiv modtagelse og derudover sige, at jeg synes, det var det punkt, hvor socialministerens argumenter var mest tyndbenede, og det samme gælder selvfølgelig den socialdemokratiske ordfører, der alene henholdt sig til socialministerens bemærkninger.

Jeg mener ikke, at det kan være et afgørende argument, at amter og kommuner jo også er med til at fastlægge taksterne; det ved vi naturligvis godt. Der er en række byrdefordelingsmæssige spørgsmål, som er meget vanskelige, får vi at vide, men vi får ikke rigtig at vide, hvad de handler om. Og muligvis vil indtægtsgrundlaget oven i købet smuldre.

Ja men hvis lovgivningsmagten siger, det er vigtigt, at de kollektive trafikmidler bliver gratis, kan man godt sige både til amter, til kommuner og til trafikselskaber osv., at man vil gå ind i nogle forhandlinger, som dels sikrer en kompensation for nogle af de indtægter, der ikke måtte komme, dels sikrer, at indtægtsgrundlaget for de pågældende trafikselskaber ikke smuldrer, for faren ved det skulle være noget med, at passagererne bliver væk eller noget lignende. Rent teknisk kan jeg i hvert fald ikke se, at der skulle være noget til hinder for at gennemføre det for-

[Tinning]

slag, som vi har fremsat, og det forekommer mig, at henvisningen til de tekniske problemer er tynd, for på det plan kan det meget nemt lade sig gøre, så det kan godt være, det i virkeligheden handler om noget andet.

Så fik vi også at vide, at der ikke foreligger nogen oplysninger om, at prisen på en busbillet skulle føre til, at børn mellem 0 og 16 år bruger andre trafikmidler. Det kan godt være, at der ikke ligger sådan nogle oplysninger ovre i ministeriet for offentlige arbejder, men det kommer vel næppe bag på særlig mange her i salen, at der faktisk eksisterer en del familier, hvor det er meget knapt med pengene, og som selvfølgelig også derfor er nødt til helt kontant at foretage nogle overvejelser i retning af, om de kan klare sig lidt bedre, hvis de sparer buskortet og lader lille Søren eller lille Petrine cykle til skole i stedet for. Den type overvejelser må man faktisk gøre sig, ikke mindst så presset som især børnefamilierne er blevet inden for de seneste års udvikling, sådan som også børnekommissionen og alle mulige andre har dokumenteret for længst. Man må gøre sig den slags overvejelser, og derfor handler dette forslag også om at øge trafikikkerheden ved, at man ikke presser nogen til at begive sig ud i trafikken på mindre sikre vilkår end egentlig muligt.

Hvad angår forslaget om daginstitutioner, har en del ordførere været inde på, at det ikke er særlig smart, at vi nu siger, at normeringerne skal se sådan ud alle vegne. Nej, men de forslag til normeringer, vi er kommet med, skal forstås som minimumskrav, altså minimum 1 voksen til 4 børn i vuggestuer og minimum 1 voksen til 8 børn i børnehaver.

Det er rigtigt, at det er kommunerne, der fastsætter disse normeringer, at de selv må finde ud af tingene, og at der også er nogle overenskomstspørgsmål involveret i det. Ja men der er ikke noget i vejen for, at lovgivningsmagten siger, at der på yuggestuer og i børnehaver minimalt skal være en normering med 1 voksen til 4 og 1 voksen til 8. Hvis kommunen så i særlige tilfælde skønner – og det kan der være god grund til – at normeringen skal være bedre, ja men så gør man bare normeringen bedre. Hvis man, når man forhandler overenskomst, finder ud af, at normeringen nogle steder skal være bedre, ja men så gør man også bare normeringen bedre. Det kan mageligt lade sig gøre.

Vi er selvfølgelig ikke kedede af at få at vide, at den eksisterende normering nogenlunde ligger omkring det, vi har foreslået. Det, vi bare har ønsket, er at få understreget, at den minimalt skal ligge på 1 til 4 og 1 til 8. Hvad man så vil gøre andre steder, må man sådan set selv om, når det går i retning af forbedringer, men situationen er den, at man faktisk nogle steder har en normering, der er dårligere, og den slags vil vi godt til livs. Vi synes, det er helt utilstrækkeligt, at regeringsmagten herinde alene henviser til det klassiske decentrale styre, det kommunale selvstyre, og hvad ved jeg.

Hvad angår spørgsmålet om personalets og forældrenes indflydelse på driften af daginstitutioner, er det da rigtigt, som en række ordførere har bemærket, at både forældre og personale har en eller anden grad af indflydelse. Det er også rigtigt, som socialministeren omtalte, at der blev udsendt nogle regler i 1980 fra socialstyrelsen, men baggrunden for vores forslag er faktisk, at vi synes, disse regler er utilstrækkelige. I 1976, var det vist, anmodede den daværende socialminister socialstyrelsen om at nedsætte en arbejdsgruppe til at se på disse regler. Her var både Kommunernes Landsforening, FOLA, BUPL og Københavns og Frederiksberg kommune m.fl. repræsenteret, og socialstyrelsen var der selvfølgelig også. FOLA er den landsdækkende forældreorganisation.

I denne arbejdsgruppe nåede man faktisk frem til et forslag om, hvordan man kunne forbedre forældrenes indflydelse, idet der var almindelig enighed om, at deres indflydelse måtte forbedres, eftersom det drejede sig om noget så centralt som, ud fra hvilke principper vores børn opdrages osv.

Med de retningslinjer, som blev udsendt den 16. juni 1980, og som socialministeren refererer til, har man ret afgørende flyttet sig fra den indstilling, som arbejdsgruppen udsendte i 1979; man har forringet forældreindflydelsen på daginstitutionerne i forhold til det, arbejdsgruppen foreslog.

F.eks. er det sådan i de selvejende institutioner, at bestyrelsen har hele ledelseskompetencen, og forældrene sidder normalt kun på 2 ud af 5 pladser. Derfor er det heller ikke nok for os, at man bare laver nogle flere selvejende institutioner, for det løser altså heller ikke problemet med forældreindflydelse.

[Tinning]

På de kommunale institutioner skal man ganske vist have et forældreråd valgt af og blandt de forældre, hvis børn er på den enkelte institution, men der er ikke nogen pligt til at følge de indstillinger, forældrerådet laver, og hvis de ikke bliver fulgt, er der heller ikke nogen mulighed for at anke dem.

Derfor er det nok rigtigt, at der findes nogle retningslinjer, som ikke er synderlig gamle, men de er altså betydelig dårligere end det, den arbejdsgruppe foreslog så sent som i 1979.

Det er også rigtigt, at kommunerne har mulighed for at gå videre end det, der ligger i disse retningslinjer fra socialstyrelsen. Men også på dette felt ønsker vi, at man herindefra siger, at tingene minimalt skal være sådan og sådan, men at man kan lave øget forældreindflydelse og øget personaleindflydelse rundt omkring, hvis man vil det lokalt.

Jeg er helt enig med fru Alice Faber i, at hvis man skal lave nogle nye retningslinjer, må det ske i et samarbejde mellem forældrene og nogle af de ansattes organisationer; de må inddrages og have en høj grad af indflydelse på, hvad det faktisk lander på.

Hvad angår udbygningen af daginstitutionerne til at dække det faktiske behov, er vi selvfølgelig glade for, at der i socialdemokratiet, hos de radikale og i SF er en positiv velvilje over for at gøre det, men at man i første omgang må erkende, at man er kommet langt, man vil også godt lidt længere, men peger på merindskrivningen.

Vi vil gerne i socialudvalget gå langt tættere på den sag, for som bekendt er ventelisterne lange, og daginstitutionerne dækker ikke det faktiske behov endnu. Det er desværre et generelt træk ved denne debat, at det ikke er så vanskeligt at få udtrykt stor velvilje og megen positivitet osv. over for tingene, men vi er nødt til at se i øjnene, at det koster nogle penge at bygge disse daginstitutioner, og det, det handler om, er en politisk prioritering, som går ud på, at man enten vil bruge de penge, det koster på dette felt, eller også foretrækker man at bruge pengene på noget andet.

Det er ikke nok bare at få at vide specielt fra socialdemokratiet, at det vil man gerne kigge nærmere på, og det er da også éns langsigtede målsætning, og det står der noget om i bistandsloven. Vi må langt mere konkret have at vide, hvornår man forestiller sig

at være nået frem til en udbygning af daginstitutionerne, som dækker det faktiske behov. Hvad har man som målsætning på dette punkt – og spørgsmålet gælder selvfølgelig også socialministeren – og hvor meget forestiller man sig i øvrigt at efterspørgselen vil stige – det har man vel gjort sig nogle tanker om – for det er rigtigt, der ville komme nogle flere på daginstitutioner, hvis man udbyggede dem, og ikke mindst hvis man samtidig gjorde noget ved betalingen.

Hvad angår det sidste punkt: daginstitutioner, der kan anvendes af beboerne i lokalområdet uden for åbningstiden, er det da også rigtigt, at de nugældende regler ikke er til hinder for, at man gør sådan noget; det har vi heller ikke påstået. Men vi tror, det ville betyde noget, hvis vi fra lovgivningsmagtens side sagde, at vi synes, det er en god idé, at daginstitutionerne kommer til at fungere som en del af lokalområdet. Vi synes, der må afsættes midler, som kan løse de rengøringsproblemer, som fru Inge Krogh var inde på; vi mener, det er nødvendigt at gøre det. Det er også klart, at man, som fru Alice Faber var inde på, også må ledsage det med nogle bemærkninger om, at det selvfølgelig har en vis betydning, hvor man placerer disse daginstitutioner. Mulighederne for at få daginstitutionerne uden for åbningstid til at fungere som en del af lokalområdet, er selvfølgelig afhængige af, om de faktisk ligger i nogenlunde nærhed af de områder, hvor folk bor, om der faktisk er børn i de daginstitutioner af forældre, der bor i nærheden, eller der i højere grad er tale om, at tingene er spredt.

Fru Lizzie Lichtenberg kritiserede os for, at vi bruger børnefamilier som redskab i fordelingspolitikken, og sagde, at vi nærmer os lommepengesamfundet osv. Det er rigtigt, at dette i høj grad drejer sig om fordelingspolitik; det drejer sig i høj grad om at sige, at det enten ikke skal være en økonomisk belastning at få børn, eller også at det skal være det. Det er den principielle stilling, man må tage, og vi har taget den principielle stilling, at det skal det ikke være.

Det er ikke os – skal jeg sige til hr. Henrik Toft – der har brugt sammenligningen mellem børn og biler, det var faktisk den tidligere socialminister, som var inde på den sag. Derfor har VS nu ikke bevæget sig ned på et – overraskende var det vistnok – lavt plan

[Tinning]

med den sammenligning. Det er der andre der har gjort før os, men vi har selvfølgelig ikke afholdt os fra at referere til det.

Så skal jeg sige til hr. Halvgaard, at det selvfølgelig er kedeligt at få at vide, at vi er uanstændige, men det kan vi nu godt leve med, når det kommer fra hr. Halvgaard eller hr. Halvgaards parti. Så siger man, at vi endnu en gang kommer stikkende med et forslag, som koster utrolig meget, ligesom vi kom med forslaget om Statens Uddannelsesstøtte. Ja men det handler stadig væk om, at der findes nogle milliarder kroner, som kan bruges til en forbedring af børnefamiliernes økonomi, som kan bruges til en forbedring af de studerendes situation, pensionisternes situation, eller hvad man vil, eller også kan de bruges til noget andet. Det er igen en politisk prioritering: er det et spørgsmål om bedre afskrivningsregler og mere erhvervsstøtte, eller er det et spørgsmål om at forbedre levevilkårene for de svageste og for de mest truede grupper?

I anledning af de bemærkninger, der kom fra ordføreren for centrum-demokraterne, kunne jeg godt tænke mig at få noget at vide om, hvor disse halvtomme vuggestuer og børnehaver i provinsen ligger henne. Jeg kunne også godt tænke mig at få at vide, om det muligvis kunne hænge sammen med den prispolitik, man måtte føre i de pågældende kommuner, for som bekendt er det sådan, at priserne svinger temmelig voldsomt rundt omkring.

Til allersidst skal jeg bare understrege, at vi selv opfatter forslaget om børnefamiliernes økonomi og ikke mindst forslaget om børnetilskud, der kan dække de faktiske merudgifter ved at have børn, som det mest grundlæggende forslag inden for den lange række af forslag, vi har lavet om børnefamiliernes situation og børnene i det hele taget. Hvis det er en økonomisk belastning at have børn, er der naturligvis flere, der lader være med at få dem, og så kan man gennemføre en række andre forbedringer, men de vil forslå meget lidt.

Derfor er det helt afgørende, at vi som grundlag for hele denne diskussion om børnenes vilkår får slået fast, om det er muligt at lave en forbedring af børnetilskuddene eller i hvert fald af børnefamiliernes økonomi i øvrigt. Selvfølgelig mener vi, det er et fremskridt, hvis man vil være med til - det

forstod jeg på fru Lone Dybkjær - at overveje de ændringer, man gennemførte med hensyn til socialindkomsten, hvor man jo også ændrede børnetilskuddet.

Jeg vil sige til hr. Hans Jørgen Holm, at det for os at se langt fra er tilstrækkeligt. Selvfølgelig kan det være et lille skridt at se på fordelingen af børnetilskuddene, som de bruges nu, men vi er simpelt hen nødt til at udvide rammen for børnetilskuddene for bare at kunne komme et lille reelt skridt hen ad vejen. Som sagt opererer vi med overgangsordninger for børnetilskuddet på både 4, 6 og 8, måske endda lidt flere år. Det, der er afgørende, er, at der sker nogle reelle forbedringer, og at de sker hurtigt.

Socialministeren (Bent Hansen):

Som det er fremgået af mit tidligere indlæg, er jeg fuldstændig enig med VS i, at der skal ske forbedringer på børnepolitikens område, men som det også er fremgået, er jeg ikke enig i, at forbedringerne skal ske netop på den måde, som VS forestiller sig dem.

På ét afgørende område er regeringen uenig med VS, nemlig med hensyn til forældrenes afholdelse af de udgifter, som er forbundet med at have børn. Regeringen mener ikke, som VS øjensynlig gør det, at det i videst muligt omfang skal være gratis for forældre at have børn. Vi mener, at dette spørgsmål såvel som andre spørgsmål i allerhøjeste grad også afhænger af forældrenes økonomiske formåen.

Regeringen tror ikke på, at det i en overskuelig fremtid vil være realistisk, at der skulle kunne ydes alle forældre fuld kompensation for, hvad det koster at have børn. Det er derfor regeringens opfattelse, at der ud fra fordelingspolitiske hensyn må ske en prioritering, og denne prioritering falder efter vores opfattelse klart ud til fordel for de svageste grupper i samfundet. F.eks. finder regeringen det ikke urimeligt, at to forældre med meget høje indtægter må bære en større del af udgifterne ved at have børn i daginstitutioner, hvorimod forældre med mellem- og lavindkomster skal støttes og friholdes for betalingen.

Det støder mig heller ikke, at de samme velstillede forældre ikke modtager offentligt tilskud i form af børnetilskud til børnenes forsørgelse.

[Socialministeren]

Jeg vil gerne i den forbindelse minde om, at sektorer – og det er i alt fald ikke bare den sociale sektor – bliver klemt for øjeblikket mellem behovet for ydelser og de samfundsøkonomiske vilkår, og det er derfor vigtigt, at alle, både brugere, personale og offentlige myndigheder, forsøger at gå nye veje til større udnyttelse af de ressourcer, vi i dag står med.

I tilknytning hertil vil jeg gerne understrege, at ansvaret for daginstitutionområdet netop er lagt ud i kommunerne, og der er fra centralt hold kun afstukket nogle rammer for deres virksomhed, væsentligst af økonomisk art. Det er derfor vigtigt, at man ikke fra centralt hold griber styrende ind i alle sammenhænge. Jeg tænker her f.eks. på forældreindflydelse i daginstitutioner og på lokalsamfundets udnyttelse af institutionerne uden for åbningstiden.

Det bør efter min opfattelse i vid udstrækning være den enkelte kommune og på visse områder endog den enkelte institution, der ud fra de lokale forhold tilrettelægger den nærmere udformning af sin virksomhed, sådan at de berørte brugere og myndigheder bedst muligt kan udnytte de ressourcer, der er til rådighed.

Det mener jeg er vigtigt at fastholde i en tid, hvor der tales så meget om den enkeltes fremmedgørelse og følelse af afmagt over for samfundet og de offentlige organer.

I socialministeriet arbejdes der for øjeblikket temmelig energisk med, hvordan man kan stimulere og tilskynde til en sådan udvikling. Det er en vanskelig balancegang mellem et ønske om at få noget til at ske lokalt, ikke at ville styre det, men gerne stimulere det, og jeg har gode forhåbninger om, at det vil kunne lykkes at komme et godt stykke ad den vej.

Tinning (VS):

Jeg synes stadig væk ikke, det på nogen måde er blevet sandsynliggjort, at vores forslag om daginstitutionerne, som socialministeren udtrykker det, handler om at gribe forstyrrende ind over for, hvad der foregår i de enkelte kommuner. Det er jo sådan, at man allerede centralt har udsendt retningslinjer for, hvordan forældreindflydelsen skal udformes rundt omkring i de enkelte kommuner.

Det, vi siger, er, at de retningslinjer, som er udsendt centralt fra, burde være bedre i retning af at give forældrene – og i øvrigt også personalet – øget indflydelse på daginstitutionernes daglige drift, deres virke i hverdagen. Så kan det ikke være mere forstyrrende, at forældrene får lidt mere indflydelse i forhold til kommunernes daglige virke. Det må være sådan, at man centralt fra udsender nogle retningslinjer, som skal gælde som noget minimalt, som man selvfølgelig kan forbedre. Derfor kan jeg ikke forstå, at den del af forslaget skulle gribe specielt meget ind over for kommunernes daglige virke. Jeg kan heller ikke forstå, det skulle være tilfældet, når det drejer sig om brugen af daginstitutioner uden for åbningstid.

Derudover vil jeg sige noget om børnetilskuddet. Ja, hvis man alene ser på børnetilskuddet, kan man godt, som socialministeren siger det, synes, at det er mærkeligt, at to forældre, som tjener en styrende bunke penge, slet ikke skal betale noget for at have børn. Man kan også sige, at der ikke kan argumenteres for, at det at få børn skal være en økonomisk belastning – jeg har i hvert fald ikke hørt noget overbevisende endnu. Der kan selvfølgelig omvendt argumenteres for, at de, der har høje indkomster, de, der tjener mægtig godt osv., skal bære nogle tungere byrder end dem, der ikke har så meget. Hvad det angår, er vi jo, havde jeg nær sagt, rørende enige. Man kan udmærket lave et børnetilskud, der betyder, at det ikke skal være dyrere for nogen at have børn. Til gengæld kan man både over skattepolitikken og på en række andre måder sikre sig, at de, der faktisk har brede skuldre og har meget at give af, selvfølgelig kommer til at yde lidt mere end dem, som stort set ikke har nogen indkomst.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis

[Formanden]

ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om orlov under børns sygdom, udvidet barselorlov og arbejdstidsnedsættelse.

[Af Waldorff (VS) m.fl.]

(Beslutningsforslag nr. B. 7. Fremsat 19/1 82).

Socialministeren (Bent Hansen):

Som det fremgår af bemærkningerne til dette beslutningsforslag, er det i vidt omfang inspireret af børnekommissionens betænkning. Jeg skal dog gøre opmærksom på, at børnekommissionen ikke diskuterede en selvstændig nedsættelse af arbejdstiden inden for det offentlige arbejdsmarked.

Daværende socialminister, fru Ritt Bjerregaards redegørelse af 7. oktober 1981 om børnekommissionens betænkning, der var til debat den 13. oktober her i tinget, omhandlede også spørgsmålet om pasning af syge børn, barselorlov og arbejdstidsnedsættelse. Regeringen mente og mener fortsat, at der er et væsentligt behov for at sikre børn og forældre mere tid sammen i det daglige. En nedsættelse af den daglige arbejdstid er en væsentlig forudsætning herfor, og dette spørgsmål er således det mest påtrængende i en børnepolitisk sammenhæng.

Regeringen gav også udtryk for, at en forlængelse af barselorloven vil fremme forudsætningerne for en sund og naturlig udvikling i spædbørnsalderen, og at der principielt bør være adgang til barselorlov også for mænd, ligesom spørgsmålet om pasning af syge børn måtte overvejes.

Jeg vil gerne slå fast, at der arbejdes med disse spørgsmål, der indgår i beslutningsforslaget. Jeg skal for det første henvise til det arbejde, der foregår i embedsmandsudvalget vedrørende ændrede barselvileregler. Udvalget har udarbejdet en første rapport, og herefter er der som bekendt fra 1. januar 1981 gennemført en forlænget barseldagpengeperiode og en barselorlov som første fase af forbedrede barselvileregler.

Udvalget arbejder nu videre med den anden fase på grundlag af betænkningen om barselorlov fra fællesudvalget under børnekommissionen og ligestillingsrådet, embedsmandsudvalgets første rapport og børnekommissionens betænkning.

Netop spørgsmålet om orlov i forbindelse med børns sygdom og yderligere forlængelse af barselorloven, herunder orlov til faderen, er højt prioriteret i udvalget. Også spørgsmålet om graviditetsundersøgelser i arbejdstiden og spørgsmålet om de studerendes situation, der omtales i bemærkningerne til beslutningsforslaget, er områder, som udvalget arbejder med.

Udvalgets forslag til anden fase af forbedrede barselvileregler ventes at komme til at foreligge inden udgangen af dette år, og jeg skal derfor afholde mig fra yderligere bemærkninger til punkt 1 og punkt 2 i beslutningsforslaget.

Dernæst skal jeg sige om punkt 3 i forslaget om en generel arbejdstidsnedsættelse for det offentlige arbejdsmarked, at regeringen er indstillet på på basis af en landsomfattende undersøgelse af befolkningens arbejdstid at lægge op til en drøftelse med arbejdsmarkedets parter og folketinget om muligheder for en nedsættelse af arbejdstiden og dermed en bedre fordeling af arbejdet med henblik på at tilskynde parterne til at lade spørgsmålet indgå i de kommende overenskomstforhandlinger.

Regeringen håber, at parterne inden for såvel den private som den offentlige sektor kan finde frem til løsninger, som også vil indebære en lettelse for børnefamiliernes problemer.

Med disse bemærkninger skal jeg afvise det foreliggende beslutningsforslag.

Torben Lund (S):

Da socialdemokratiets ordfører i denne sag ikke kan være til stede, skal jeg gøre nogle få bemærkninger.

Selv om vi i socialdemokratiet må afvise det foreliggende beslutningsforslag, er vi ikke uenige i princippet i de forslag, der er fremsat. Det fremgår også af den redegørelse, som den daværende socialminister, fru Ritt Bjerregaard, gav på regeringens vegne den 7. oktober 1981 på baggrund af børnekommissionens betænkning.